

van odonatologen voor het Buitengoor nog op door waarnemingen van Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*).

De opmerkelijke botanici onder ons rondden met succes hun zoektocht naar de zeer zeldzame Stekende wolfsklauw (*Lycopodium annotinum*) af. Verder konden o.a. Klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe*), Moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*), Hoge cyperzegge (*Carex pseudocyperus*), Geelgroene zegge (*C. demissa*), Canadese rus (*J. canadensis*), Armbloemige bies (*Eleocharis quinqueflora*), Veelstengelige waterbies (*E. multicaulis*), Beenbreek (*Narthecium ossifragum*), Kleine veenbes (*Oxycoccus palustris*), Negertje (*Omocestus rufipes*) en Heidesabelsprinkhaan (*Metrioptera brachyptera*) bewonderd worden.

Als nieuwe dagsoorten werden Bruine glazenmaker (*Aeshna grandis*), Blauwe glazenmaker (*A. cyanea*) en Viervlek (*Libellula quadrimaculata*) aan de libellenlijst toegevoegd. Op een stukje laagveen vlakbij het buitengoormeras vloog veel Beekoeverlibel (*O. coerulescens*). Aan een bosven vlakbij het Sluismeer vlogen dan weer massaal Koraaljuffers (*Ceragrion tenellum*) rond. Het ven, dat middenin een dennenbos is gelegen, staat bekend om zijn schitterende lapis-lazuli kleur, volgens kenners veroorzaakt door blauwwieren.

Al bij al met 21 libellensoorten niet slecht geboerd op deze zondag in augustus.

Tim Adriaens

Verslag van de excursie naar de vallei van de Zijpbeek en de Mechelse heide op zaterdag 30 juni 2001

Résumé

Compte-rendu de l'excursion vers la vallée de Zijpbeek et le Mechelse heide du samedi 30 juin 2001. Au total, 21 espèces de libellules ont été observées et parmi elles, huit sont reprises dans la Liste Rouge de la Région flamande. Dans le premier site, soit le "Ven onder de Berg" à Maasmechelen, nous avons observé huit espèces, notamment *Cordulia aenea* et *Ceragrion tenellum*. Au Mechelse Heide, huit espèces ont été notées, parmi lesquelles *Lestes dryas* et *Leucorrhinia dubia* sont les plus importantes. Les vallées du Kikbeek et la lande contiguë nous ont livré 13 espèces, les plus notables étant *Ichnura pumilio*, *Cordulegaster boltonii* et *Orthetrum coerulescens*. Huit espèces ont encore été répertoriées dans la vallée du Zijpbeek, malgré l'heure tardive, comprenant les espèces "Liste Rouge" suivantes:

Coenagrion hastulatum, *Ceriagrion tenellum*, *Cordulegaster boltonii*, *Somatochlora flavomaculata* en *Orthetrum coerulescens*.

Niet minder dan 22 deelnemers waren present aan de kerk van Maasmechelen voor deze tweede Gomphus excursie van 2001 in de provincie Limburg. Onder een dreigend wolkendek begaven we ons naar het Ven onder de Berg, op de nieuwe NGI kaarten vermeld als het Mechels Ven. Dit mooi stukje hoogveen ligt even buiten de industriezone van Maasmechelen en een boogscheut achter het gemeentelijk zwembad. De mooi ontwikkelde drijvende tapijten *Sphagnum*, Waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*) en Wateraardbei (*Comarum palustre*) lieten niet toe om bij het open water te komen. Aan de rand van het ven in de vegetatiegordel werden enkele juffertjes als Azuurwaterjuffer (*Coenagrion puella*), een 15-tal Koraaljuffers (*Ceriagrion tenellum*) en een mannetje Vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*) waargenomen. Boven het open water vlogen Viervlekken (*Libellula quadrimaculata*) en Grote keizerlibellen (*Anax imperator*). Een wijfje Smaragdlibel (*Cordulia aenea*) was bezig eitjes aan het afzetten in het veenmospakket. Een korte regenbui maakte echter een voorspoedig einde aan het bezoek en verhinderde onze zoektocht naar typische soorten voor hoogveenvegetaties. Een witsnuitlibel (*Leucorrhinia spec.*) werd te kort waargenomen om op naam te brengen.

We gingen terug naar de auto en vervolgden onze tocht naar het Breedven op de Mechelse heide terwijl een schuchter waterzonnetje tevoorschijn kwam. Op de Mechelse heide konden we allen mooi Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*), Boompieper (*Anthus trivialis*) en minstens 4 jagende Boomvalken (*Falco subbuteo*) bewonderen. De eersten en de snelsten onder het gezelschap kregen als toemaatje nog een Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*) in het vizier. Deze vloog van de grond op en ging even op een tak zitten, waarna hij doorvloog. Het Breedven bevatte maar weinig water waardoor het oorspronkelijke grote ven herleid was tot verschillende kleinere vennetjes. De oever van het Breedven wordt gedomineerd door monotone Pitrusvegetaties en bulten van Pijpenstrootje. Dergelijke vegetaties vormen een ideaal biotoop voor pantserjuffers (*Lestes*) en die waren hier dan ook talrijk aanwezig. De meest algemene soort was de Gewone pantserjuffer (*Lestes sponsa*) met een 50-tal dieren, voornamelijk pas uitgeslopen en nog niet volledig uitgekleurde dieren. De meeste aandacht ging evenwel naar de grotere en robuuster gebouwde Tangpantserjuffers (*Lestes dryas*), waarvan een 30-tal dieren werden gezien, waaronder één ei-afzettende tandem. Van de

witsnuitlibellen werd enkel de Venwitsnuitlibel (*Leucorrhinia dubia*), een vijftal mannetjes en één ei-afliggend wijfje waargenomen. Vermoedelijk waren we hier reeds te laat op het jaar om de Noordse witsnuitlibel (*Leucorrhinia rubicunda*) nog te kunnen observeren. Andere soorten die dag aan het Breedven waren een teneraal wijfje en een mannetje Zwarte heidelibel (*Sympetrum danae*) en verder nog *Anax imperator*, *Libellula quadrimaculata*, *Coenagrion puella* en *Ischnura elegans*.

Om de meegebrachte boterhammen te verorberen verplaatsen we ons naar de Kikbeekbron, een natuurreserveaat beheerd door de afdeling Natuur van Aminal. Op de parking lag een Gladde slang (*Coronella austriaca*) te zonnen die zich snel uit te voeten maken bij het naderen van zoveel volk. Boven en langs de beek patrouilleerde tijdens het middagmaal een mannetje Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*), een tiental Weidebeekjuffers (*Calopteryx splendens*), 15 mannetjes, 5 wijfjes en enkele ei-afliggende individuen van de Beekoeverlibel (*Orthetrum coerulescens*), een mannetje Platbuik (*Libellula depressa*), Breedscheenjuffer (*Platynemis pennipes*) en Vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*). Het beekje volgden we stroomopwaarts naar een vroegere groeve waar grootschalige kwartszandontginning en grindwinning plaats vond (en gedeeltelijk nu nog steeds). De oude groeve werd volledig heringericht en de oude steile wanden werden afgevlakt. Op de hellingen heeft zich een mooie droge struikheidevegetatie ontwikkeld en daar konden Veldkrekels (*Gryllus campestris*), Knopspretje (*Myrmeleotettix maculata*) en Gouden sprinkhaan (*Chrysochraon dispar*) zingend waargenomen worden. Ook werden er enkele kleine plassen aangelegd. Bij één hiervan vonden we na enig zoeken een mannetje Tengere grasjuffer (*Ischnura pumilio*). Andere soorten die hier rondvlogen waren *Coenagrion puella*, Watersnuffel (*Enallagma cyathigerum*), *Anax imperator*, *Libellula quadrimaculata*, *Libellula depressa*, de Gewone oeverlibel (*Orthetrum cancellatum*) en een wijfje Zwarte heidelibel (*Sympetrum danae*). Langs de beek komen kleine natte pioniervegetaties voor met o.a. zonnedauw en Moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*). Hier werd door enkele achterblijvers nog een Tengere grasjuffer (*Ischnura pumilio*) waargenomen, evenals een aantal Bastaardzandloopkevers (*Cicindela hybrida*) en een Bijenwolf.

Om de dag te eindigen brachten we nog een bezoek aan de vallei van de Zijpbeek te Rekem (Lanaken). We verkenden de venige heide met

onder andere Draadzegge (*Carex lasiocarpa*) ten zuiden van de Sluisvijver en Juffrouwenvijver. Een mannetje Gevlekte glanslibel (*Somatochlora flavomaculata*) patrouilleerde op en neer. Van de Beekoeverlibel (*Orthetrum coerulescens*) waren er minstens 2 mannetjes aanwezig. Voorts noteerden we *Libellula quadrimaculata*, *Ischnura elegans*, *Coenagrion puella* en een wijfje Koraaljuffer (*Ceragrion tenellum*), een typische soort van dit milieu. Een bijzondere waarneming was een late Speerwaterjuffer (*Coenagrion hastulatum*) die boven de natte heide vloog. Ondertussen ritsten meerdere Levendbarende hagedissen (*Lacerta vivipara*) weg. Enkele kleine plekje open water zou hier ideaal zijn voor de Hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica*), die we vandaag niet waarnamen maar er wel voorkomt. Het mooie weer leverde nog enkele vermeldenswaardige vogelwaarnemingen op, namelijk een wijfje Wespindief (*Pernis apivorus*) en 2 zuidwaarts overvliegende Ooievaars (*Ciconia ciconia*). Op de terugweg naar de auto werd er op de beek (Zijpbeek) nog een patrouillerende mannetje Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*) waargenomen.

Geert De Knijf & Jorg Lambrechts

Verslag van de excursie naar de Vallei van de Drie Beken te Diest op zondag 9 juni 2002

Résumé

Compte-rendu de l'excursion vers la Vallée du "Drie Beken" à Diest du 9 juin 2002. Au total 17 espèces de libellules ont été observées lors de cette excursion. Parmi celles-ci, figurent 4 espèces sur la Liste Rouge de la région flamande: *Ischnura pumilio* (En danger), *Lestes dryas* (En danger), *Cordulia aenea* (Vulnérable) et *Erythromma najas* (Vulnérable). La présence de plusieurs dizaines d'individus de *Lestes barbarus* ténéraires sur une petite mare tourbeuse est également à noter. Le site le plus riche était une petite mare temporaire (eau de pluie stagnante) située dans une prairie. Cette mare était bordée d'une végétation dominée par le Jonc épars (*Juncus effusus*) et d'autres plantes intéressantes dont *Carex rostrata*, *Veronica scutellata*, *Peplis portula*,... Nous avons pu noter 13 espèces de libellules à cet endroit, parmi lesquelles *Ischnura pumilio*, *Lestes dryas* et *Lestes barbarus*, qui sont des espèces pionnières typiques de ces situations. Ensuite nous avons visité quelques étangs d'agréments qui ont été réaménagés par AMINAL section Nature, qui est en train de créer ici une réserve naturelle. Ces étangs réaménagés ont permis de faire quelques observations intéressantes notamment de *Cordulia aenea* et d'*Erythromma najas*.